

İsrail Kelimesi

– Semra EROĞLU · 18 Ekim 2023

-İsrail devleti ile Filistin devleti arasındaki savaşın yıkıcı sonuçlarını hepimiz görmekteyiz. Dini, dili ve ırkı ne olursa olsun masum insanların, çocukların katledişine maalesef hepimiz tanık oluyoruz. Bu acı savaşın bir an önce son bulması ve bölgede barış ve esenliği gelmesi için her zaman dua ediyoruz.

Kur'ân'da kırk bir yerde geçen Benî İsrâil terkibi, Hz. Ya'kûb'un çocukları ve onların soyundan gelenleri, Hz. Mûsâ'nın ve Hz. İsmâ'nın kavmi gibi geçmişte yaşamış insanların yanı sıra Hz. Muhammed (s.a.v.) zamanında başta Medine olmak üzere Arap yarımadasında yaşayan Yahudileri de ifade etmektedir. Yahudilik tek tanrı inancı, kutsal kitap, kutsal toprak, seçilmiş ve seçkin kılınmış bir millet ve Mesih düşüncesi gibi temel esaslar üzerine kurulu bir dindir.İsrailoğulları'nın tarihi Tevrat'a göre MÖ 1750'lerde başlar. Tevrat'ın yaratılışa ait olan ilk kitabı Genesis'e göre, Yahudi kavminin başlangıcı İbranilerdir ve Yahudi dininin kurucusu İbrahim (Abraham veya Abram)'dir. Kuzey Sami kavimlerinin atası sayılan ve Hz. İbrahim'in soyundan geldiği kabul edilen İbraniler, kendilerini "Tanrı'nın seçilmiş kavmi" olarak görmüşlerdir.

Bu yazımda günümüzün politik problemlerine, çatışmalarına girmeden "İsrail" kelimesinin anlamına odaklanacağız.

İsrail kelimesi nereden geliyor?

Kutsal Kitap'ta İsrail nerede geçer?

Kelimenin tarihçesi ve anlamı nedir?

İsrail kimin ismidir?

Bu isim aslında neyi temsil eder?

İsrail kelimesine bakmadan önce Kutsal Kitap'ta kelimenin ilk ortaya çıkışına getiren sürece bakalım. Bu kelime ilk olarak Kutsal Kitap'ın Yaratılış bölümünde geçmektedir. Yaratılış bölümü evrenin ve dünyanın yaratılışı, Adem ve Havva'nın yaratılıp, ilk günah sonrasında Aden Bahçesi'nden kovulmalarıyla başlar ve devam eder.

Nuh Tufanı sonrasında tekrar yoldan çıkan insanlar Babil Kulesi'ni inşa ederek Tanrı'ya karşı suç işlemeye devam ederler. Tanrı da inşa ettikleri kuleyi yıkarak insanları farklı dillerde konuşan farklı uluslara ayırır. Ama tabi ki bu Tanrı'nın tasarısı değildi. Tanrı'nın insanları yaratmadaki tasarısı birbirlerinden kopuk, birbirlerine düşman bir şekilde değil, birlik içerisinde sevgi içerisinde olmalarıydı. Bu tasarısı için Tanrı bir sonraki bölümde şöyle bir çağrı yapıyor:

RAB Avram'a, "Ülkeni, akrabalarını, baba evini bırak, sana göstereceğim ülkeye git" dedi, "Seni büyük bir ulus yapacağım, Seni kutsayacak, sana ün kazandıracacağım, Bereket kaynağı olacaksın. Seni kutsayanları kutsayacak, Seni lanetleyeni lanetleyeceğim. Yeryüzündeki bütün halklar Senin aracılığınla kutsanacak." (Yaratılış 12: 1 - 3)

Avram, aslında daha sonra Yaratılış 17'de Tanrı'yla Antlaşma yaptığında İbrahim ismini alacak kişidir. Avram kelimesi İbranice'de "Yüce Baba" anlamına gelirken İbrahim (Avraham) "Çokların Babası" anlamına gelir. Tanrı burada aslında İbrahim'in isminde bile ulusları için tasarısını göstermiş oluyor. İbrahim birçok ulusun babası olacaktı. Tabi ki Tanrı, çocuksuz olan İbrahim'e verdiği sözü gereği önce soyunu devam ettirebilmesi için bir çocuk vermesi gerekiyordu. İlerleyen yaşına rağmen Tanrı, sözü gereği İbrahim'e bir çocuk verir ve İbrahim çocuğa İshak adını verir. İshak Rebeka ile evlenir ve geç yaşında Esav ve Yakup adında çocukları olur.

Esav ve Yakup'un doğumu Kutsal Kitap'ta şöyle anlatılır:

Doğum vakti gelince, Rebeka'nın ikiz oğulları oldu. İlk doğan oğlu kıpkırmızı ve tüylüydü; kırmızı bir cüppeyi andırıyordu. Adını Esav koydular. Sonra kardeşi doğdu. Eliyle Esav'ın topuğunu tutuyordu. Bu yüzden İshak ona Yakup adını verdi.

Rebeka doğum yaptığında İshak altmış yaşındaydı. (Yaratılış 25: 24 - 26)

(Esav tüylü, Yakup topuk tutar ya da hileci anlamına gelir.)

Yakup'un özellikle abisi Esav'la olan ilişkisinde isminin anlamına uygun olarak kötü bir şöhreti vardı.

Kardeşini 2 kez çok önemli konularda kandırmıştır.

Birincisi ilk oğulluk hakkını Esav'dan almasıdır. (Yaratılış 25: 29 - 34)

Diğeri de babası İshak'ı kandırıp ilk oğul olan Esav'ın alması gereken bereketi almasıdır. (Yaratılış 27: 1 - 35)

Yakup ayrıca amcası Lavan'ı da aldatmıştır.

Bu aldatmacalardan dolayı Yakup'un hem abisi Esav'dan hem de amcası Lavan'dan kaçış dolu bir hayatı olur.

Yakup'un bu aldatmaca, mücadele, kaçış dolu hayatın iki önemli olay olmuştur. Bunlardan ilki Tanrı'ya görkemi içerisinde görüştüğü bir düştü: Yakup Beer-Şeva'dan ayrılarak Harran'a doğru yola çıktı.

Bir yere varıp orada geceledi, çünkü güneş batmıştı.

Oradaki taşlardan birini alıp başının altına koyarak yattı.

Düşte yeryüzüne bir merdiven dikildiğini, başının göklere eriştiğini gördü.

Tanrı'nın melekleri merdivenden çıkıp iniyorlardı.

RAB yanı-başında durup, "Atan İbrahim'in, İshak'ın Tanrısı RAB benim" dedi, "Üzerinde yattığın toprakları sana ve soyuna vereceğim. Yeryüzünün tozu kadar sayısız bir soya sahip olacaksın. Doğuya, batıya, kuzeye, güneye doğru yayılacaksınız. Yeryüzündeki bütün halklar sen ve soyun aracılığıyla kutsanacak. Seninle birlikteyim. Gideceğin her yerde seni koruyacak ve bu topraklara geri getireceğim. Verdiğim sözü yerine getirinceye kadar senden ayrılmayacağım." (Yaratılış 28: 10 – 15)

Bu düş sonrasında Yakup Tanrı tarafından bolca bereketlenir, çocuk sahibi olur ve zenginleşir.

İkinci önemli olay ise Yakup'un Tanrı'nın isteği üzerine memleketine dönerken meleklerle karşılaşmasıydı.

Rab Yakup'a kendi topraklarına dönmesini söylemişti ancak Yakup korkuyordu.

Çünkü kendi toprakları ağabeyi Esav tarafından kontrol ediliyordu ve Yakup onu birçok kez kandırmıştı.

Yakup Edom topraklarında, Seir ülkesinde yaşayan ağabeyi Esav'a önceden haberciler gönderdi. Onlara şu buyruğu verdi: "Efendim Esav'a şöyle deyin: Kulun Yakup diyor ki, 'Şimdiye kadar Lavan'ın yanında konuk olarak kaldım. Öküzlere, eşeklere, davarlara, erkek ve kadın kölelere sahip oldum. Efendimi hoşnut etmek için önceden haber gönderiyorum.'

" Haberciler geri dönüp Yakup'a, "Ağabeyin Esav'ın yanına gittik" dediler, "Dört yüz adamla seni karşılamaya geliyor." Yakup çok korktu, sıkıldı. Yanındaki adamları, davarları, sığırları, develeri iki gruba ayırdı. "Esav gelir, bir gruba saldırırsa, hiç değilse öteki grup kurtulur" diye düşündü.

Sonra şöyle dua etti: "Ey atam İbrahim'in, babam İshak'ın Tanrısı RAB! Bana, 'Ülkene, akrabalarının yanına dön, seni başarılı kılacağım' diye söz verdin. Bana gösterdiğin bunca iyiliğe, güvene layık değilim. Şeria Irmağı'nı geçtiğimde değneğimden başka bir şeyim yoktu. Şimdi iki orduyla döndüm. Yalvarırım, beni ağabeyim Esav'dan korusun. Gelip bana, çocuklarla annelerine saldırmasından korkuyorum. 'Seni kesinlikle başarılı kılacağım, soyunu denizin kumu gibi sayılamayacak kadar çoğaltacağım' diye söz vermiştin bana." (Yaratılış 32: 3 – 12)

Yakup o gece kalktı; iki karısını, iki cariyesini, on bir oğlunu yanına alıp Yabbuk Irmağı'nın sığ yerinden karşıya geçti.

Onları geçirdikten sonra sahip olduğu her şeyi de karşıya geçirdi.

Böylece Yakup arkada yalnız kaldı. Bir adam gün ağarınca kadar onunla güreşti. Yakup'u yenemeyeceğini anlayınca, onun uyluk kemiğinin başına çarptı.

Öyle ki, güreşirken Yakup'un uyluk kemiği çıktı. Adam, "Bırak beni, gün ağarıyor" dedi. Yakup, "Beni kutsamadıkça seni bırakmam" diye yanıtladı.

Adam, "Adın ne?" diye sordu. "Yakup." Adam, "Artık sana Yakup değil, İsrail denecek" dedi, "Çünkü Tanrı'yla, insanlarla güreşip yendin." Yakup, "Lütfen adını söyler misin?" diye sordu. Ama adam, "Neden adımı soruyorsun?" dedi.

Sonra Yakup'u kutsadı. Yakup, "Tanrı'yla yüz-yüze görüştüm, ama canım bağışlandı" diyerek oraya Peniel adını verdi. (Yaratılış 32: 22 – 30)

Bu karşılaşma sonrası Yakup ağabeyi Esav'la karşılaşır.

Yakup başına geleceklerden korkarken Esav ona koşarak sarılır ve onu kendi topraklarına kabul eder.

Peki bu greme ne anlama gelmektedir?

Yakup, Esav'a yaptıklarından suçluydu ve bunu biliyordu.

Bu noktaya kadar Yakup başarısı için kendi zekasına güvenmişti ama Şimdi ne olacağını bilmiyordu.

Hayatta kalması, kardeŐinin hatalarını affetmesine bağlıydı.

Yakup'un kardeŐinin yüreği üzerinde hiŐbir kontrolü yoktu, ama bunu yapabilecek Biri (Tanrı) vardı. GreŐin gece olması önemlidir. Gün iŐinde hayatın yoğunluğuyla dikkatimiz dağılabilir. Gecenin sessizliği ve yalnızlığı, yüreğimizde taŐıdığımız korkularla yzleŐmemizi sağlıyor.

Yakup'un artık kendi gücüne güvenemeyeceğini görmenin zamanı gelmişti.

Hayatta kalmak iÇin ihtiyaŐ duyduğu bađıŐlanma kontrolü dıŐındaydı.

Eğer Tanrı'yı takip edeceksek, yanlıŐlarımızı ve zayıflıklarımızı tanıma noktasına gelmeliyiz.

Sadece Tanrı'nın merhameti sayesinde bađıŐlanabiliriz ve O'nun ltfu bizi gecenin diğer tarafına kadar görür.

Yakup sonrasında İsrail ismi bir kiŐinin özel ismi olmaktan Yakup'un soyuna verilen isim haline gelir.

Yakup abisinin topraklarında kalır ve Tanrı onu bereketlere boğar.

Hem mal varlığı artar hem de çocukları olur.

Bu çocuklardan birisi olan Yusuf, başına gelen kötü olaylar sonrasında kendini Mısır'da bulur. Tanrı'yla olan gcl iliŐkisi ve rüya yorumlama yeteneği sayesinde Firavun'un güvenini kazanır ve Firavun tarafından bütün ülkenin yöneticisi olarak atanır. Ailesi ve akrabalarının da Mısır'a yerleŐmesiyle beraber (430) yıl boyunca orada çoğalan İsrail soyu bir halk haline gelir ve Mısır'dan çıkıŐ sonrasında Tanrı'nın vaat ettiği Kenan topraklarına yerleŐerek bir ülke haline gelirler.

Tanrı kendisini sıkÇa İbrahim, İŐhak ve Yakup'un Tanrısı olarak tanıtır.

Bu tanımların Tanrı'nın kimliğinin yanında çok önemli başka bir yönü daha vardır. İbrahim'e, İŐhak'a ve Yakup'a soyları ile ilgili verdiği sze sadakatini vurgular.

Tanrı İbrahim, İŐhak ve Yakup'un soyunu seŐmiŐtir ve bu soya İsrail denmiŐtir.

Ancak burada Tanrı ve İsrail arasında bir ilişki vardır. Bu ilişki antlaşma iliŐkisidir.

Bu noktada Tanrı'nın İbrahim'in soyu yani İsrail ile yapmış olduğu antlaŐmaya bakmak gerekiyor.

Yukarıda gördüğümüz gibi Tanrı İbrahim'den baŐlayıp, İŐhak ve Yakup'la bu antlaşmayı devam ettirir ve Yusuf'la beraber Mısır'da kalan İsrail halkını Musa kölelikten kurtarır.

Sonrasında Sina Dağı'nda Tanrı İsrail'e 10 Emir yani yasayı verir.

Dolayısıyla Antlaşma tek tarafın yani Tanrı'nın vaadi olmaktan çıkar ve karŐılıklı bir iliŐkiye dönüŐür.

Tanrı antlaŐmaya sadık kalmıŐtır ve kalmaya devam edecektir ancak İsrail de yasa aracılığıyla bu antlaŐmaya sadık olmaya çağrılır.

Eski Antlaşma'da göreceğiniz gibi sonrasında okuyabileceğiniz gibi peygamberlerin tümü İsrail'e bu sorumluluklarını hatırlatmakla görevlendirir.

Yani peygamberler Tanrı ve İsrail arasında İsrail'in kendi sorumluluklarını getirmesi konusunda sürekli uyarma görevini üstlenirler.

Dolayısıyla Antlaşma kavramı Kutsal Kitap'ın merkezinde yer alır.

Peki antlaşma neden önemlidir?

Tanrı neden İsrail'le antlaşma yapma gereği görmüştür?

Öncelikle antlaşma iki taraf arasındaki ilişkiyi düzenler.

İlişki Tanrı için çok önemlidir. Yaratılış'tan Vahiy kitabına kadar görebileceğimiz üzere Tanrı yaratılışıyla ilişki içerisinde olmak istiyor.

O zaman ilişki ve antlaşma birbiriyle uyumlu olması gereken iki önemli kavram.

Peki bu antlaşmanın amacı ve odak noktası nedir?

Tanrı İbrahim'i ve İsrail'i sadece onları kayırmak, başkalarından üstün tutmak, bereket vermek için mi seçti?

İsrail'i kendi halkı yapıp diğer halkları dışlamak için mi seçti?

İsrail üstün halk yapmak için mi seçti?

Kesinlikle hayır. Tabi ki Tanrı tarafından seçilmiş olmanın avantajlı ve bereketli bir tarafı vardır.

Tanrı tarafından bir amaç uğruna seçilmiş ve çağrılmış olmak çok büyük bir onurdur. Tanrı lütuf ve bereket sahibidir.

Bu bereketleri paylaşmak ister.

Dolayısıyla İsrail, Tanrı tarafından seçildiği için tabi ki bol berekete kavuşmuştur. Ancak bu İsrail'i diğer halklardan üstün yapmaz.

Bu Tanrı'nın nihai amacı değildi. Tanrı'nın İbrahim, İshak, Yakup'un soyu olan İsrail'i seçmesinin asıl amacı diğer uluslara ulaşmak ve onları kurtarmaktı.

İsrail tüm yaratılışı Tanrı'ya yakınlaştıracak bir kâhin halk olmaya çağrılmıştı.

Tanrı'nın İsrail'den beklediği sorumluluk tam da buydu.

Tüm ulusları Tanrı'ya yaklaştıran bir ulus.

O yüzden Tanrı sıkça "Kutsal olun, çünkü ben kutsalım!" diyerek İsrail'e sorumluluklarını ve antlaşmayı hatırlatır.

İsrail'i gören diğer uluslar İsrail'in Tanrısına gelecekti.

Dolayısıyla bu çok önemli bir sorumluluktu.

İbrahim öncesine bakılırsa herkes, tüm uluslar Tanrı'ya sırt çevirmişti. İbrahim ve ailesi dahil kimse Tanrı'yı tanımıyordu.

Bunu Kutsal Kitap'ta görebiliriz.

İşte Tanrı önce İbrahim'e, İbrahim'in soyuna, İsrail halkına kendini tanıttı ancak daha sonrasında Tanrı asıl amacı olan günah problemiyle başa çıkmak için yaptığı antlaşmayı yeniler.

İsrail antlaşmanın kendine düşen sorumluluğu yerine getirmeyi başaramaz.

Yasayı yerine getirmezler ve Tanrı'ya sırt çevirirler.

Eski Antlaşma' da görüleceği üzere Tanrı sayısız peygamber gönderip İsrail'i uyarmasına rağmen İsrail Tanrı'yı dinlemez ve yolundan sapar.

İşte İsa Mesih tam da bu noktada hem Tanrı'nın kutsallığını hem de İsrail'in çağrılmış olduğu kutsallığı kendinde birleştirir.

Dolayısıyla İsa Mesih hem yasayı hem de antlaşmayı kendinde birleştirir.

O artık Eski Antlaşmayı tamamlayıp tüm dünyaya Yeni Antlaşmayı vermiştir.

İsa Mesih Tanrı'nın İsrail için amacını gerçekleştirmiş ve tüm ulusları Tanrı'ya yaklaştırmıştır.

İsa Mesih Tanrı'nın İbrahim'e verdiği vadin zirve noktası ve gerçekleştirilmesidir.

O'nun aracılığıyla İbrahim'in soyu gökteki yıldızlar kadar çoğalmıştır ve Tanrı tüm ulusları İsa Mesih aracılığıyla kendinde birleştirmiştir.

İsa Mesih yaşamı, çarmıhtaki ölümü, üç gün sonra dirilişi ve Kutsal Ruh'u kendisine iman eden herkese vermesiyle hem Aden Bahçesi'ndeki günah problemiyle yüzleşmiştir, hem de Tanrı'nın İsrail'le yapmış olduğu antlaşmayı yerine getirmiştir.

İsrail artık sadece bir halkı değil İsa Mesih'in birleştirdiği halkları da temsil eder.

Semra EROĞLU Şiirleri sevdiren kadın

18/10/2023